

Antònia Vicens

Fred als ulls

Vic: Cafè Central / Eumo Editorial («Jardins de Samarcanda» 75), 2015

Al llibre-entrevista *Massa deutes amb les flors*, de Sebastià Portell (2016), Antònia Vicens diu que *Fred als ulls* és un poema «sobre la crueltat i la bellesa». Que deu ser com dir que és sobre la crueltat de la bellesa. O sobre la lucidesa que cal per capir com n'és, de cruel. Que deu ser, al seu torn, com dir que és sobre el temps: «moltes de les coses que abans no vas gosar / fer ara sí que tens prou coratge / de fer-les però no pots a la sang / ja no t'hi creixen lliris» (p. 9). Un temps que mena a dues plenituds –la del jardí (primaveral) i la de la veu (sapiencial)–, que contrasten i que en part es neguen, però que són igualment fràgils, i que viuen igualment al ras. A mercè del fred.

I de la set i de la vellesa. El jardí es musteirà, perquè «han tallat / la mà que [el] regava» (p. 42). Malgrat que el jo del poema s'ha dit a si mateix que «t'aferres a una rosa» (p. 36), i «morir-te encara no tens massa / deutes amb les flors». Abans de morir, el fred haurà colonitzat del tot la mirada, com un penelló: «comença / l'hivern les fulles mortes / s'arronsen / dins els teus ulls» (p. 7). Els ulls, el vestíbul de la consciència, són envellits, ferits, glaçats; el que veuen, per tant, també s'hi torna. De tant en tant, però, «t'oblides del fred» (p. 27), i et dius que «sóc feliç el dia de la setmana que canvio / els llençols i el llit fa olor / d'infància» (p. 10). Encara.

Fred als ulls és un llibre breu, format per un sol poema, fragmentat, de 208 versos. El jo poètic, una veu madura, es parla a si mateix en segona persona. Només hi ha dues majúscules: la de la primera paraula, «Amb», i la de la darrera, «hivern» –esclar. Aquesta *n* vol representar, a desgrat de tot, un moviment ascendent, una lleugera esperança. La forma, que Gabriel de la S. T. Sampol –autor de l'epíleg– qualifica de «vers trencat», és, pròpiament, prosa retallada –la *chopped-up prose*, que en deia Auden–, més propera a la tensió sintàctica que a la mètrica. Vicens ha volgut acostar el contingut del poema a la forma. Així, doncs, en l'àmbit tipogràfic, ha disposat els versos de manera que molts cops hi ha espais en blanc, a dins del vers o entre els versos, sovint coincidint amb un encavalcament. (És com si es volgués representar visualment un «arronsament» en alguns versos, o l'aire en d'altres.) Això s'hi ha d'afegir el fet que no hi ha puntuació i que la sintaxi, com dèiem, és sovint abolida, per la qual cosa el sentit de molts passatges és ambigu.

De la manera de fer de Vicens en podríem dir «poesia puntillista» –i això és la virtut i la flaqueza, alhora, del recull. El principi bàsic és juxtaposar imatges, algunes molt contundents –i algunes d'ecos surrealistes: «damunt les nines dels ulls una

sabata / de taló alt aixafa i / rebrega qualsevol besllum / que aparegui en forma de / voliana després es / posa a ballar» (p. 33). Hi ha un cert gust pels elements antagònics: «els seus ulls diminuts transmeten / la soledat d'un desert / de gel» (p. 27). La metàfora general al voltant de la qual gravita el recull, que associa la vellesa, la proximitat de la mort, amb l'hivern, és un tòpic literari molt recurrent en la literatura occidental. La neu, el llimoner i la rata són les imatges-símbol més freqüents, totes relacionades, esclar, amb el món del jardí: tot el que hi ha enllà de la tanca, o dins de la casa, li és sempre accessori. I l'amor ja no pot redimir: «a l'amor no / el vas assassinar tu quan va arribar / ja agonitzava begut / d'aurores roges» (p. 22).

Després d'una trajectòria força prolífica com a narradora, Antònia Vicens ha sentit la vocació de la poesia —«[l]a poesia em va caure a sobre, com et pot caure una ruixada de pluja sobtada i trobar-te sense paraigua», ha dit en una entrevista. *Fred als ulls* (2015) és el seu tercer llibre de versos, que se suma a *Lovely* (2009) i *Sota el paraigua el crit* (2013). Tots tres aplecs han rebut una resposta prou entusiasta en els cenacles poètics, que han reivindicat Vicens com a referent literari, tant en vers com en prosa —vegeu, per exemple, *Massa deutes amb les flors*, esmentat més amunt. Pel cantó oficial, la projecció pública de l'escriptora s'ha consolidat amb homenatges —com el de la Institució de les Lletres Catalanes, l'abril d'enguany— i amb el Premi Nacional de Cultura de Catalunya de l'any 2016, que li ha estat atorgat «per la solidesa de la seva obra literària i el compromís amb els escriptors d'arreu del domini lingüístic català». Sembla, doncs, que és l'any d'Antònia Vicens.

Enric Blanco Piñol
Universitat de Barcelona